

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

ENTRE L'ESTÀNDARD I "LO TERRENO":

El dialecte tortosí a l'escola

Teresa Giménez Ribot

Tutora: Isabel Boj

Universitat de Barcelona - Facultat d'Educació

Curs 24/25

Agraïments

A la meua família

Als meus mestres i professors

A la meua estimada Tortosa i a la seua gent

Índex

1. Resum.....	1
2. Motivacions i justificacions del treball.....	2
3. Objectius del treball.....	3
4. Marc teòric.....	4
4. 1. Llengua, escola i diversitat, una relació complexa.....	4
4. 2. La variació dialectal: entre el patrimoni i l'estigmatització.....	6
4. 3. Currículum i pràctica docent: entre el discurs i la realitat.....	6
4. 4. L'actitud docent i l'ús real del dialecte a l'aula.....	7
4. 5. Experiències comparades: què podem aprendre d'altres contextos?.....	8
4. 6 Currículum actual a Catalunya.....	8
5. Metodologia.....	9
5. 1. Context i participants.....	11
5. 2. Tècniques i instruments de recollida de dades.....	11
5. 3. Procediment de recollida de dades.....	12
5. 4. Anàlisi de les dades.....	13
6. Resultats, interpretació i discussió.....	13
6. 1. Resultats obtinguts.....	13
6. 1. 1. Resultats de l'anàlisi del currículum oficial.....	14
6. 1. 2. Resultats de l'enquesta realitzada als i les docents de cicle superior de les escoles de Tortosa.....	15
6.1.3. Resultats de l'enquesta realitzada als i les directores de les escoles de Tortosa.....	19
6. 2. Interpretació i discussió dels resultats.....	21
6. 3. Implicacions educatives.....	23
7. Conclusions.....	25
7. 1. Conclusions generals.....	25
7. 2. Objectius assolits i limitacions.....	25
7. 3. Futures línies de recerca.....	27
7. 4. Reflexió personal sobre la meua experiència en realitzar el TFG.....	27
8. Referències bibliogràfiques.....	29
9. Annexos.....	32

1. Resum

Resum: Este treball reflecteix els resultats d'un estudi amb la finalitat d'analitzar com es tracta la variació dialectal al currículum oficial d'educació primària a Catalunya, explorar les pràctiques docents en relació amb la varietat dialectal local i contrastar la presència de la variació dialectal en el currículum oficial amb les pràctiques i percepcions docents. La investigació es contextualitza a sis centres de primària de Tortosa, dels quals han participat catorze tutors i tutores de cicle superior i les direccions de tots sis centres, qui han respost unes enquestes personalitzades. Les metodologies usades són una anàlisi documental del currículum i dos tipus d'enquestes: una dirigida als tutors i tutores i l'altra als directors i directores. L'anàlisi documental s'enfoca a analitzar com es tracta la variació dialectal al currículum, mentre les enquestes busquen conèixer les opinions i les pràctiques dels docents i els centres respecte a l'educació de la varietat local. Els resultats obtinguts coincideixen amb els estudis d'altres autors prèviament citats al marc teòric reflectint que, tot i la voluntat i l'ús espontani del dialecte per part del professorat, el sistema educatiu no ofereix les condicions necessàries per a garantir una inclusió efectiva de la variació dialectal. Es percep que s'ha de repensar el paper de la variació dialectal a l'educació i reivindicar la necessitat d'un compromís institucional més clar amb la normalització de totes les varietats de la llengua catalana.

Paraules clau: Educació dialectal, Educació primària, Dialecte, Currículum, Pràctiques Educatives.

Abstract: This work reflects the results of a study with the aim on analyzing how is the dialectal variation treated in the official primary education curriculum in Catalonia, explore the teaching practices in relation to the local dialect variety and contrast the presence of the dialectal variation in the curriculum with the teachers' practices and perceptions. The investigation is contextualized in six Tortosa primary education centers, where fourteen tutors and the principal of each school that participated have answered to personalized surveys. The methodologies used are a documental analysis of the curriculum and two types of surveys: one of them directed to the tutors and the other one directed to the principals. The documental analysis is focused on analyzing how the dialectal variation is treated in the curriculum, while the surveys are looking to get to know the tutors' and centers' opinions and practices on the education of the local variety. The results match with the other authors' previously cited in the theoretical framework studies reflecting that, even though there is a will and a spontaneous use of the dialect by the teachers, the education system doesn't offer the necessary conditions to guarantee an effective inclusion of the dialectal variation. It's perceived that the role of the dialectal variety in education has to be rethought and a clearer institutional commitment to the standardization of all varieties of the Catalan language has to be demanded.

Keywords: Dialect Education, Primary Education, Dialect, Curriculum, Educational Practices.

2. Motivacions i justificacions del treball

La motivació per a escollir este tema com a TFG sorgeix a partir de les meues experiències com a tortosina amb la meua parla, ja que, tot i no ser-ne conscient fins a batxillerat, tenia una baixa estima envers el meu dialecte. No soc a l'única que li ha passat i és per això, que crec que des de les Terres de l'Ebre es reivindica cada cop més el tortosí.

Des que vaig aprendre a escriure, la manera en la qual se m'havia ensenyat sempre havia estat en un català estàndard decantat cap a l'oriental. Havia après que podia escriure “meua/seua” en comptes de “meva/seva” o “nàixer” en comptes de “néixer”, però, a banda d'això, des de les escoles sempre s'havia procurat que escrigués com en el català oriental, ja bé fos perquè els docents desconeixien les normes del nostre dialecte dins del català estàndard, o bé per a evitar que paraules que fossen correctes siguessen penalitzades durant la seua correcció a les competències bàsiques o a les PAU. Ens deien que “no sabeu si qui vos corregirà els exàmens coneixerà la nostra variant, per tant, no val la pena arriscar. Eviteu fer servir termes o temps verbals locals”. Per sort, vaig tindre l'oportunitat de ser a l'aula amb dos meravellosos docents de català, un a batxillerat i l'altre al primer any d'este grau, que van ser qui van ensenyar-me a escriure en el meu dialecte, i qui més em van ajudar a ser conscient que la meua forma de parlar era igual de correcta que la de la resta de parlants del català.

Abans d'això, però, jo ja m'havia adonat que el meu dialecte no era tractat de la mateixa manera com ho eren el tarragoní, barceloní o gironí. Jo, i la majoria dels meus coneguts, ja havíem viscut l'experiència de sortir de Terres de l'Ebre, per exemple, per colònies, i tindre problemes a causa de la burla que altres infants feien sobre la manera en la qual parlàvem. Les causes poden ser varies: la falta de referents lingüístics de fora de les províncies de Barcelona i Girona a la televisió, la desconexió sobre les variants lingüístiques a les diferents zones de Catalunya o els estereotips que hi ha enllaçats al classisme a causa de la zona d'on érem. Tot i això, quan em trobava amb esta mena de situacions de petita no sabia entendre què feia que el seu català fos més vàlid que el meu.

En una societat on la llengua local, com és el català, s'està perdent, crec que és important que, des de les aules, es reivindique les seues variants i s'aprecie la bellesa d'un idioma amb tanta pluralitat dialectal. És tan important poder educar en la variació dialectal del català tant a Barcelona i Girona, on molta gent encara considera que parlen únicament ells el “català

correcte”, com a zones com Lleida i Terres de l'Ebre, on molta gent no considera que parle català correctament a causa de la invisibilització del seu dialecte. No es pot promoure l'ús d'una llengua a una aula en què la gent creu que la seua manera de parlar-la no és l'adequada o correcta, i tampoc es pot educar-lo a aules on es creu que la seua manera de parlar és l'única correcta.

Estes experiències i pensaments són el que m'han portat a fer este recerca. El que vull en este treball és indagar què diu el currículum sobre les variants i com impacta a la pràctica que es du a les escoles de Tortosa. Per a dur-ho a terme seguint els meus principis, he redactat tot el treball seguint les normes del català estàndard, però escrivint en tortosí.

3. Objectius del treball

L'objectiu d'este treball és investigar fins a quin punt el sistema educatiu català reconeix i aplica de manera efectiva la variació dialectal en l'ensenyament. Per a aconseguir-se, s'ha dividit el treball en tres seccions, que serien els objectius específics i s'ha plantejat preguntes relacionades amb estos objectius:

Objectiu específic 1: Analitzar què diu el currículum sobre les variants dialectals, específicament a cicle superior.

- 1.1. Com es menciona la variació dialectal en els documents oficials del currículum?
- 1.2. Quines orientacions es dona al professorat per a tractar-la a l'aula?

Objectiu específic 2: Explorar les pràctiques docents en relació amb la varietat dialectal local a les aules de cicle superior de primària de Tortosa.

- 2.1. S'utilitza la varietat dialectal local (tortosí) a les aules de cicle superior?
- 2.2. De quina manera es treballa, si és que es fa, la variació dialectal a l'aula?
- 2.3. Com percep el professorat el paper del dialecte en el desenvolupament lingüístic de l'alumnat?
- 2.4. Quins materials i recursos s'utilitzen a les aules i quina presència hi té el dialecte?

Objectiu específic 3: Contrastar la presència de la variació dialectal en el currículum oficial amb les pràctiques i percepcions docents a les aules de cicle superior de tres escoles de Tortosa.

3.1. Hi ha coherència entre allò que estableix el currículum i el que es fa realment a les aules?

3.2. Quines discrepàncies o coincidències s'observen entre el discurs normatiu i les pràctiques escolars?

4. Marc teòric

4. 1. Llengua, escola i diversitat, una relació complexa

L'escola és molt més que un espai de transmissió de coneixements. L'escola és un espai simbòlic on l'alumnat construeix la seua identitat, valors i on, sovint, es constitueixen unes primeres jerarquies. Per tant, si parlem de llengua, estos processos es fan encara més evidents, ja que la variant que es presenta com a “correcta” a les aules no és només una qüestió gramatical, sinó també de poder. Tenint en compte això, llavors, hem de preguntar-nos: quina varietat s'ha d'ensenyar a les escoles? Quines són acceptades i quines, en canvi, són invisibilitzades o corregides? Quin és el lloc que ocupen els dialectes a l'aula?

Estes qüestions són especialment rellevants en el cas del català, una llengua que és reconeguda oficialment a Catalunya, però que, com bé apunten Flors-Mas et al. (2021), es troba encara en situació de perill, amb un percentatge de parlants cada cop més petit. Tot i les polítiques de normalització lingüística impulsades des de la Transició Democràtica, període històric entre el final de la dictadura franquista i el restabliment de les institucions democràtiques a l'Estat espanyol, el català no ha assolit una posició de ple domini en molts àmbits socials, especialment entre els més joves, i menys encara quan parlem de l'ús informal i espontani de la llengua. De fet, el procés de normalització ha anat lligat a la consolidació d'un model de català estàndard, basat, majoritàriament, en el dialecte central. Esta varietat s'ha convertit, doncs, en la norma de referència per als mitjans de comunicació, administració i, sobretot, ensenyament. Esta hegemonia, però, és neutra. L'any 1989, Miguel Siguan ja advertia que, en voler establir una varietat comuna, es corre el risc d'invisibilitzar les altres formes de la llengua, especialment aquelles que es parlen en territoris perifèrics. Això pot generar una bretxa entre la llengua de l'escola i la de casa, amb conseqüències sobre la vivència lingüística dels infants.

Cal tindre en compte, a més, que la realitat sociolingüística catalana ha esdevingut més complexa en les últimes dècades, amb l'augment de la diversitat lingüística i cultural a les aules i l'arribada de famílies de diverses procedències, la qual cosa ha fet que la gestió de la diversitat sigui un dels grans reptes del sistema educatiu. És important destacar que esta diversitat, però, no és un obstacle, sinó una riquesa. Autors com Vallejo i Tonioli (2023) han estudiat com els infants de contextos transnacionals no sol construeixen les seues identitats lingüístiques a casa, sinó també a les escoles catalanes, on hi conviuen múltiples llengües. Això obliga a replantejar els límits del que es considera normatiu. Si volem una educació inclusiva, cal començar per reconèixer que no hi ha una única manera correcta de parlar el català.

Branchadell (2023) assenyala en la seua anàlisi del sistema educatiu català que el model d'immersió ha estat fonamental per a garantir la presència del català a les escoles, però també fa un advertiment: que este model corre el risc de ser massa uniforme. Sense mecanismes que reconeguen la pluralitat dialectal, l'estàndard pot acabar esdevenint una nova forma d'exclusió, especialment per a aquells alumnes que parlen varietats no centrals. Això es fa especialment palpable quan en fixem en els materials didàctics i en el currículum català. Tal com assenyala Juan Rubio (2024), els llibres de text solen ignorar la variació dialectal, i això transmet un missatge implícit sobre quines són les formes vàlides i quines no ho són. S'ha de ser conscient que, com ja s'ha mencionat prèviament, l'escola no només ensenya llengua, sinó que també ensenya actituds envers la llengua.

Així doncs, este primer apartat serveix per a situar el marc general de la recerca, ja que ens trobem davant una llengua que, tot i ser cooficial a Catalunya, continua en situació de risc, i davant d'un sistema educatiu que opta per una variant estàndard, en comptes de valorar protegir els seus dialectes. La present recerca parteix, doncs, de la necessitat d'analitzar si el currículum de primària incorpora esta diversitat dialectal, i si els docents de cicle superior de les escoles de Tortosa la tenen en compte en la seua pràctica. Abans de poder arribar a estes preguntes, però, cal entendre el pes simbòlic de la llengua a l'escola i la responsabilitat que hi té en la construcció d'un model lingüístic inclusiu. Com veurem més endavant, la variació dialectal pot ser un recurs pedagògic excel·lent si s'incorpora des d'una perspectiva crítica i oberta, però també pot esdevenir un motiu de distanciament si se silencia o es corregeix de manera sistemàtica.

4. 2. La variació dialectal: entre el patrimoni i l'estigmatització

Els dialectes no són errors ni anomalies dins una llengua, són formes legítimes, històricament arrelades i culturalment significatives. Yiakoumetti (2007) demostra que en comunitats bidialectals, l'ensenyament centrat únicament en l'estàndard pot provocar alienació i una autoestima lingüística baixa. Esta realitat pot traslladar-se fàcilment al context català, especialment en territoris com les Terres de l'Ebre, on la varietat tortosina conserva trets propis ben marcats. Cioè-Peña (2022) afegeix que l'absència de reconeixement de les formes no normatives reforça estructures d'exclusió, tant acadèmiques com identitàries. És a dir, que quan un infant percep que la manera en què no és acceptada per la institució escolar, pot desconnectar-se no només de la llengua, sinó també del procés d'aprenentatge que és dona en aquella mateixa institució.

Esta marginació es produeix sovint de manera implícita. Com apunta Snell (2013), els mestres poden transmetre, de forma inconscient, una jerarquia entre el català "correcte" i la resta de formes dialectals. Per a combatre esta visió, Snell proposa treballar des del concepte de "repertori lingüístic" i no des del model de "dèficit", reconeixent la capacitat dels infants per a usar diversos registres segons el seu context.

Així, la variació dialectal hauria de tindre un lloc actiu dins l'aula, no només com a contingut puntual, sinó com a eix transversal que reforce la competència lingüística i la construcció d'una identitat positiva.

4. 3. Currículum i pràctica docent: entre el discurs i la realitat

La construcció de la norma estàndard del català, especialment a partir de la normalització lingüística iniciada als anys vuitanta, ha consolidat la varietat central com a model de referència institucional, educativa i mediàtica (Perea, 2007; Pradilla, 2001). Este procés, tot i haver estat necessari per a assegurar la cohesió i la vitalitat de la llengua, ha generat un cert desequilibri entre les diferents varietats del català. Autors com Vila i Moreno (2009) han assenyalat que les varietats nord-occidentals, com la del català de les Terres de l'Ebre, han quedat sovint relegades a un ús informal o familiar, mentre que la llengua de l'escola i dels llibres es presenta sovint com allunyada de la realitat lingüística dels alumnes.

Segons Siguan (1989), la normalització lingüística ha afavorit la consolidació d'una varietat estàndard, però no ha resolt la inclusió de la diversitat interna. Esta dinàmica es veu reforçada

per la manca de materials que reflecteixin esta pluralitat de dialectes. Juan Rubio (2024), per exemple, constata com els llibres de text rarament inclouen formes dialectals o referències a les variants locals.

A la pràctica, això deixa la decisió a criteri del docent, i aquí entren en joc diversos factors: la formació inicial, les actituds personals, la pressió institucional o la pròpia identitat lingüística del o la docent. Snell i Andrews (2016) subratllen que, sense formació adequada, els docents poden corregir o ignorar formes dialectals sense adonar-se de les conseqüències que això té per a l'alumnat.

Blundon (2016) també mostra que l'educació basada en l'estàndard pot crear desigualtats si no es contextualitza ni s'acompanya d'un treball sobre la variació. A Catalunya, este risc es concreta quan alumnes que parlen tortosí, per exemple, interioritzen que la seua manera de parlar és menys vàlida.

4. 4. L'actitud docent i l'ús real del dialecte a l'aula

La figura del docent és clau per a entendre com es gestiona la variació dialectal a l'aula. Si bé el currículum marca les línies generals, són els mestres qui acaben decidint què es visibilitza i què no dins la pràctica quotidiana. I, sovint, esta decisió no és conscient, sinó fruit de la manca de formació específica o d'un imaginari social que associa l'estàndard amb el correcte.

Crinson i Williamson (2004) il·lustren com els estudiants s'autocensuren quan perceben que la seua varietat dialectal no és ben vista. Això es pot traslladar al cas del català, on els alumnes poden optar per deixar de parlar i escriure com a casa per a evitar correccions. Driessen (2005) insisteix que una bona formació inicial pot canviar esta dinàmica. Quan els mestres entenen la riquesa de la variació, poden aprofitar-la com a eina d'aprenentatge i d'inclusió. És per això que cal que la diversitat dialectal s'incorpore a la formació del professorat, no només com a contingut lingüístic, sinó també com a component sociocultural i pedagògic.

L'anàlisi de les entrevistes a docents de cicle superior a Tortosa serà clau per veure com es gestiona esta qüestió al territori, i si hi ha una distància entre el que estableix el currículum i el que passa realment a l'aula.

4. 5. Experiències comparades: què podem aprendre d'altres contextos?

Diversos països han implementat polítiques educatives que integren la variació dialectal dins l'ensenyament. A Escòcia o Irlanda del Nord, per exemple, s'han dut a terme iniciatives que legitimen el dialecte local com a recurs didàctic. Cioè-Peña (2022) mostren que estes experiències no només milloren les competències lingüístiques, sinó també la motivació de l'alumnat.

Alhora, Galindo i Solé Vila i Moreno (2009) exposen que, en el cas del català, el contacte amb la varietat dialectal de l'entorn pot afavorir l'adquisició d'habilitats comunicatives més autèntiques i contextualitzades. Estos autors defensen una visió no jeràrquica de la llengua, on totes les formes tenen valor si són significatives per als parlants i perquè això sigui possible, cal un compromís institucional que vague més enllà del simbolisme. La inclusió real dels dialectes exigeix materials adaptats, formació docent i una reforma curricular que deixi enrere el centralisme.

4. 6 Currículum actual a Catalunya

Amb l'aprovació del Decret 175/2022, que regula l'ordenació de l'educació bàsica a Catalunya, s'ha posat en marxa un nou enfocament curricular basat en competències. Este decret recull els sabers bàsics i criteris d'avaluació que han de guiar l'aprenentatge a les escoles, també en l'àrea de llengua catalana.

Pel que fa a la diversitat lingüística, el Decret 175/2022 fa una referència explícita a les variants dialectals, reconeixent-les com a part de la realitat de l'alumnat. En concret, es demana que els estudiants siguin capaços d'identificar les llengües del seu entorn —inclosa la llengua de signes— i també les variants dialectals, mitjançant la descripció i interpretació de les que són pròpies de la seua zona geogràfica. Esmenta també la importància de reconèixer alguns trets dels dialectes o llengües familiars dels alumnes.

Tot i esta menció, el currículum no desenvolupa gaire com s'hauria de treballar esta qüestió a l'aula, ni ofereix orientacions detallades sobre metodologies concretes. Això pot fer que la manera com s'aplica esta part del currículum varie d'una escola a una altra, depenent de les decisions del claustre, del projecte educatiu de centre o de la iniciativa individual dels mestres.

El currículum establert pel Decret 175/2022 respon a un enfocament competencial que, en principi, hauria de permetre una certa flexibilitat i adaptació als contextos locals. Este enfocament fomenta l'aprenentatge significatiu, contextualitzat i transversal, fet que podria afavorir el reconeixement de la varietat dialectal local com a recurs pedagògic. Tanmateix, com assenyalen Flors-Mas et al. (2021), la manera com esta flexibilitat s'aplica depèn molt de la formació, la sensibilitat i l'autonomia dels equips docents i dels projectes de centre. Per això, és clau analitzar fins a quin punt el marc competencial facilita o limita realment l'atenció a la variació dialectal.

Tenint en compte això, este treball parteix de la necessitat de contrastar el que diu el currículum amb el que passa realment a les aules. Per aconseguir-ho, es fa una anàlisi detallada d'este decret i, alhora, es pregunta als mestres i als equips directius fins a quin punt coneixen estes orientacions i si les tenen en compte en el seu dia a dia. Això permet valorar si el decret es tradueix en accions concretes i si realment contribueix a donar visibilitat i valor a les varietats dialectals presents a l'escola, com ara la pròpia del català tortosí.

5. Metodologia

La metodologia emprada en este treball ha estat dissenyada per a analitzar el currículum i investigar l'educació dialectal que hi ha a les aules de primària, concretament centrant-se en cicle superior d'un grup d'escoles de Tortosa. Com s'ha mencionat al marc teòric, l'educació dialectal és important per als alumnes per a evitar una autoestima baixa i augmentar les probabilitats d'unes competències lingüístiques i una motivació més altes.

Per a assolir l'objectiu d'analitzar què diu el currículum sobre l'ús de variants dialectals a l'aula, s'ha fet una anàlisi documental. Mentre que per a comprovar si el que diu el currículum sobre les variants dialectals es porta a l'aula i avaluar si és suficient per a promoure la conservació dels dialectes, s'ha enviat enquestes amb un enfocament mixt als i a les tutores de cicle superior i als i les directores de les escoles de Tortosa. Per a dur a terme esta recerca, s'ha abordat un enfocament mixt, combinant l'enfocament qualitatiu de l'anàlisi documental i la mescla de diferents preguntes, algunes amb enfocament qualitatiu i d'altres amb un enfocament quantitatiu, a dins les enquestes.

FINS A QUIN PUNT EL SISTEMA EDUCATIU CATALÀ RECONeix I APLICA DE MANERA EFECTIVA LA VARIACIÓ DIALECTAL EN L'ENSENYAMENT?		
OBJECTIUS	PREGUNTES DE RECERCA	INSTRUMENTS I PROCEDIMENTS DE RECOLLIDA DE DADES
Objectiu 1: Analitzar què diu el currículum sobre les variants dialectals, específicament a cicle superior.	1.1. Com es menciona la variació dialectal en els documents oficials del currículum? 1.2. Quines orientacions es donen al professorat per tractar-la a l'aula?	- Anàlisi documental del currículum oficial de (especialment criteris d'avaluació i sabers bàsics). - Codificació temàtica dels fragments relatius a la variació dialectal.
Objectiu 2: Explorar les pràctiques docents en relació amb la varietat dialectal local a les aules de cicle superior de primària de Tortosa.	2.1. S'utilitza la varietat dialectal local (tortosí) a les aules de cicle superior? 2.2. De quina manera es treballa, si és que es fa, la variació dialectal a l'aula? 2.3. Com percep el professorat el paper del dialecte en el desenvolupament lingüístic de l'alumnat? 2.4. Quins materials i recursos s'utilitzen a les aules i quina presència hi té el dialecte?	- Enquesta dirigida a mestres tutores de cicle superior de primària a diferents escoles de Tortosa. - Qüestionari amb preguntes obertes i tancades per obtenir dades quantitatives i qualitatives.
Objectiu 3: Contrastar la presència de la variació dialectal en el currículum oficial amb les pràctiques i percepcions docents a les aules de cicle superior de Tortosa.	3.1. Hi ha coherència entre allò que estableix el currículum i el que es fa realment a les aules? 3.2. Quines discrepàncies o coincidències s'observen entre el discurs normatiu i les pràctiques escolars?	- Anàlisi comparativa entre les dades recollides del currículum i els resultats de les enquestes als docents. - Triangulació d'informació per a identificar punts forts i mancances.

5. 1. Context i participants

Sis escoles de les nou que hi ha a la ciutat de Tortosa han participat en este estudi: IE El Temple, Col·legi Diocesà Sagrada Família, Col·legi Ntra. Sra. de la Consolació, Escola la Mercè, Escola Cinta Curto i Escola Remolins. Els sis centres són de Tortosa i estan repartits per la ciutat. Les persones que han respost les enquestes han estat els tutors i les tutores de cicle superior i els directors i les directores dels centres. A l'enquesta dirigida als docents s'ha registrat catorze participants, i a la dirigida a les direccions dels centres, se n'ha registrat sis. A causa de la participació de més de la meitat dels centres de la ciutat, es preveu aconseguir unes dades a analitzar significatives i acurades.

5. 2. Tècniques i instruments de recollida de dades

Per a dur a terme este treball, s'ha aplicat la tècnica de l'anàlisi documental com a estratègia qualitativa per a assolir el primer objectiu del treball: analitzar com es presenta la variació dialectal en el currículum oficial a l'etapa de primària, concretament a cicle superior, que es troba a l'Annex 1. Esta tècnica ha consistit en l'examen sistemàtic del document curricular vigent, el Decret 175/2022, amb especial atenció als sabers bàsics i criteris d'avaluació de l'àrea de llengua catalana i literatura. El procediment ha implicat una lectura analítica per a identificar referències explícites i implícites a la variació dialectal, la llengua de l'entorn i el tractament de la diversitat lingüística. Els fragments identificats han estat codificats temàticament segons la seua funció amb l'objectiu de valorar fins a quin punt el currículum promou el respecte per la diversitat dialectal i si ofereix directrius clares o ambigües al professorat.

A més de l'anàlisi documental, s'ha enviat dues enquestes dissenyades per a assolir els objectius de la recerca a partir de les opinions i respostes de la comunitat educativa quant a l'educació dialectal. L'enquesta dirigida als mestres de cicle superior es pot trobar a l'Annex 2 i és un qüestionari, amb preguntes obertes i tancades d'opció múltiple per a recopilar dades tant quantitatives com qualitatives, creat per a recollir informació sobre les pràctiques i percepcions del professorat de cicle superior en relació amb la inclusió de la variació dialectal local a l'aula i analitzar fins a quin punt estes pràctiques responen a les orientacions recollides al currículum oficial. L'altra enquesta que s'ha enviat (Annex 3), ha estat dirigida als directors i a les directores d'aquells mateixos centres amb un objectiu molt similar: saber si la varietat dialectal tortosina és present i reconeguda dins dels projectes, pràctiques i orientacions educatives dels centres escolars de Tortosa.

A través d'esta combinació d'instruments, anàlisi documental i enquestes mixtes, s'ha pretès obtenir una visió completa i contrastada entre el marc normatiu i les pràctiques reals als centres educatius.

5. 3. Procediment de recollida de dades

Per a dur a terme el procés de recollida de dades a través per a l'anàlisi curricular, s'han seguit els següents passos:

1. Selecció del document. Es busca el currículum oficial aprovat pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.
2. Lectura analítica i crítica. Es fa una lectura analítica i crítica del document seleccionat, fixant-se especialment en l'assignatura de llengua catalana, les seccions de sabers bàsics i competències específiques.
3. Codificació temàtica. Es defineixen uns termes a marcar dins del currículum que són estat "variant dialectal", "variació" i "dialecte".
4. Agrupació de les mencions en temes. S'agrupen les mencions en temes i també les seccions que poden fer-hi referència.

Per a dur a terme el procés de recollida de dades a través de les enquestes s'han seguit els següents passos:

1. Contacte amb els centres. El primer que es fa és posar-se en contacte amb els centres de Tortosa, explicant-los el propòsit de l'estudi que es duria a terme i demanant-los la seua participació per a poder fer l'estudi. Quan algunes de les escoles responen que els mestres de cicle superior i directors estan disposats a participar, es decideix que és viable fer el treball.
2. Tutoria. Després de fer la recerca bibliogràfica per al marc teòric, es fa una tutoria per a compartir les idees de com es farien les enquestes amb la tutora. Es comenten quins són els punts més importants a preguntar i de quina manera es faran les qüestions per a complir amb els objectius de la recerca.
3. Creació de les enquestes. Usant la plataforma de *Google Forms*, es procedeix a fer les enquestes seguint les pautes mencionades durant la tutoria. Una vegada acabades, s'envien a la tutora perquè les pugue revisar i proposar millores.

4. Finalització de les enquestes. Posteriorment als suggeriments de millora i correcció de les enquestes, es procedeix a publicar-les i enviar-les als i les docents de cicle superior i als i les directores de totes les escoles de Tortosa a través del correu electrònic.
5. Consentiment. Es torna a explicar als i a les mestres i als directors i les directores el motiu de l'estudi i els objectius que vull aconseguir i es concreta que la participació és voluntària i que, tot i que si responen a l'enquesta estan donant el seu consentiment per a publicar els resultats al meu treball, que en qualsevol moment es pot abandonar l'enquesta.

5. 4. Anàlisi de les dades

Per a l'anàlisi temàtica del currículum, s'ha codificat les parts que mencionen o impliquen la variació dialectal. Per a l'anàlisi de les dades de les enquestes, s'ha usat l'eina digital *Google Forms*, amb la qual s'ha creat les enquestes i s'ha ordenat la informació de manera automàtica en gràfics de barres i circulars. A més, s'han incorporat cites textuais d'algunes de les respostes de les enquestes per a assegurar una comprensió més completa de l'estudi.

6. Resultats, interpretació i discussió

6. 1. Resultats obtinguts

A continuació, es proporcionarà els resultats de l'anàlisi del currículum oficial al punt 6.1.1, que respon al primer objectiu: analitzar què diu el currículum sobre les variants dialectals, específicament a cicle superior.

Pel que fa al segon objectiu, explorar les pràctiques docents en relació amb la varietat dialectal local a les aules de cicle superior de primària de diversos centres de Tortosa, i al tercer, contrastar la presència de la variació dialectal en el currículum oficial amb les pràctiques i percepcions docents a les aules de cicle superior de tres escoles de Tortosa, als punts 6.1.2 i 6.1.3 es presenten les respostes a dos enquestes que s'ha fet als tutors i tutores de cicle superior de diverses escoles de Tortosa i als directors i directores d'estos centres.

A este punt s'usarà el femení genèric per a referir-se a les participants de les enquestes a causa de l'anonimat. Cap de les enquestes s'enfoca en la perspectiva de gènere.

6. 1. 1. Resultats de l'anàlisi del currículum oficial

L'anàlisi del Decret 175/2022, de 27 de setembre, que estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica a Catalunya, mostra que la variació dialectal és reconeguda formalment dins el currículum de llengua catalana, tot i que la seua presència és puntual i el desenvolupament didàctic resulta encara molt limitat.

En primer lloc, el reconeixement dels dialectes apareix a l'inici del currículum de l'àrea, en la descripció general de les competències lingüístiques. En este apartat s'explicita que:

*“Les àrees lingüístiques inclouen deu competències específiques: el reconeixement de la diversitat lingüística i **dialectal** de Catalunya, Espanya i el món, per afavorir actituds que ajudin a apreciar la diversitat cultural...”*

(Decret 175/2022, p. 3/25)

Esta formulació introdueix el reconeixement de la diversitat dialectal com un dels eixos competencials bàsics de les llengües, amb la finalitat de fomentar actituds positives envers la pluralitat cultural i lingüística. Este plantejament mostra que el currículum entén la diversitat dialectal com un valor, no només lingüístic sinó també identitari i social, i obre la porta a treballar-la de manera transversal dins de l'àmbit lingüístic.

D'altra banda, l'única menció avaluativa concreta es troba dins el desenvolupament de la competència específica 1 de llengua catalana, en el criteri d'avaluació 1.1, que indica textualment:

*“Identificar les diferents llengües de l'entorn, inclosa la llengua de signes, i les seves **variants dialectals**, a través de la descripció i interpretació de les característiques fonamentals de les del seu entorn geogràfic, així com alguns trets dels dialectes i llengües familiars de l'alumnat.”*

Este criteri representa un pas endavant respecte als currículums anteriors, ja que incorpora per primer cop les variants dialectals com a contingut avaluable. Això significa que no només se'n reconeix l'existència, sinó que es planteja que l'alumnat n'ha de ser conscient i capaç de descriure les principals característiques de la varietat del seu entorn.

Tot i estes dos mencions destacables, cal remarcar que la variació dialectal no es desenvolupa més enllà d'estos punts. El currículum no inclou orientacions metodològiques específiques, ni exemples d'activitats concretes, ni materials recomanats per al treball a l'aula d'esta dimensió. Tampoc es detecta cap connexió clara amb altres àrees curriculars, com medi social

i cultural o educació artística, que podrien contribuir a una visió més integrada i transversal de la llengua com a fenomen cultural i identitari.

Tot i això, sí que es podria trobar algunes referències indirectes a este tòpic que poden, segons la interpretació del docent que les llegeixi, obrir la porta al treball de la variació dialectal, com ara:

- Reconeixement de la diversitat lingüística local i identitat lingüística (sense especificació dialectal)
- Educació lingüística intercultural / perspectiva valorativa de la diversitat (sense especificació dialectal)
- Educació crítica en actituds lingüístiques (sense especificació dialectal)

Cap d'estes referències esmenta específicament les formes dialectals del català, però, i tampoc suggereix com abordar-les pedagògicament. Esta absència deixa massa espai a la interpretació subjectiva, cosa que pot provocar desigualtats entre escoles segons el grau d'implicació o sensibilitat del professorat i l'equip directiu.

En conclusió, el currículum actual fa un reconeixement formal de la variació dialectal, tant en el plantejament general com en un criteri d'avaluació específic. No obstant això, la manca d'acompanyament pedagògic, formatiu i material fa que la inclusió real d'este contingut depengue fortament de la voluntat i iniciativa dels equips docents. Per tant, l'aplicació d'este enfocament continua sent parcial, desigual i, en molts casos, simbòlica.

6. 1. 2. Resultats de l'enquesta realitzada als i les docents de cycle superior de les escoles de Tortosa

A l'enquesta, han participat 14 mestres tutores de cycle superior de sis centres diferents en total.

L'enquesta comença amb la pregunta:

Fins a quin punt et sembla rellevant tractar la variació dialectal a l'aula?, la meitat (50%) de les participants creuen que és molt rellevant, per la qual cosa ho

Fins a quin punt et sembla rellevant tractar la variació dialectal a l'aula?
14 respostes

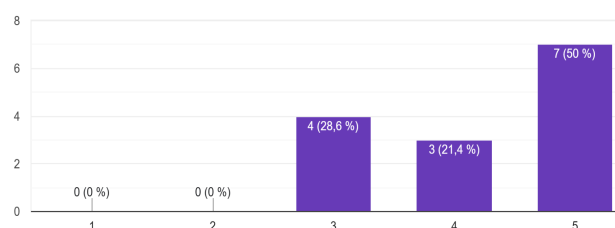

Figura 1. Gràfica representativa del grau d'importància que té l'educació dialectal per als tutors de cycle superior de Tortosa.

marquen amb un 5, quatre de les participants voten amb un 4 (28,6%) i tres ho situen al número 3 (21,4%). Com es pot veure a la Figura 2, doncs, generalment es creu que és rellevant.

Després, es continua amb una altra pregunta que diu: **Coneixes si el currículum de llengua catalana parla de les variants dialectals?**, a la qual la majoria de les docents, concretament deu, responen que sí (71,4%), mentre quatre d'elles responen que no (28,6%). Es pregunta, llavors, a les docents **si creuen que les indicacions del currículum són suficients per a promoure que hi hague una presència d'educació dialectal a l'aula** que rep únicament un vot a favor (7,1%) i tretze en contra (92,9%). Per a acabar les preguntes sobre el currículum, se n'afegeix una on es demana que puntuen **de l'1 al 5** (1 sent gens útils i 5 sent molt útils) **les orientacions del currículum quant a educació dialectal**, amb vuit vots al 2 (57,1%), cinc al 3 (35,7%) i un a l'1 (7,1%). Segons estes respostes, les opinions de les indicacions de l'educació dialectal al currículum no són suficients.

Totes les 14 participants responen que **usen la variant tortosina a l'aula** i també que **se senten còmodes usant-la**. Sol una tutora (7,1%) respon que **no ha parlat a classe de com es parla el català a Tortosa respecte a altres llocs de Catalunya**, mentre les altres tretze participants (92,9%) afirmen que **ho han fet**. Per tant, s'entén que la variant local és present a l'aula.

Quan se'ls pregunta **com creuen que percep l'alumnat la seua manera de parlar en relació amb la varietat que apareix als llibres o als mitjans**, les respostes són ben diferents:

“No demostren sentir-se diferents ni que els afecti” (Enquestada n. 14)

“Crec que de vegades senten que parlen malament, que el correcte és parlar com apareix als llibres de text o als mitjans” (Enquestada n. 2)

“Pensa que la seva manera de parlar és la correcta, tot i que quan ha d'escriure ho intenta fer utilitzant el català oriental” (Enquestada n. 5)

“De vegades creuen que la nostra manera de parlar és incorrecta i els expliquem que no és així” (Enquestada n. 12)

A partir de les respostes es pot destacar que, tot i que els alumnes puguin sentir-se còmodes usant la seua variable dialectal, molts no creuen que sigui adequada o correcta en tots els contextos.

A la pregunta sobre si **han fet activitats específiques per a treballar per a parlar de les variants dialectals**, la majoria (8 vots) ho neguen i a la pregunta de **Quant sovint incorpores continguts relacionats amb el dialecte local**, de l'1 (mai) al 5 (molt sovint), el 64,3% d'enquestades assenyalen el 2, el 28,6% indiquen el 3 i el 7,1%, és a dir, una docent, marca el 4. Quan se'ls demana **exemples**, la majoria menciona que simplement es parla en tortosí a l'aula i que, si es tracta la diferència dialectal amb l'alumnat, és parlant-ho. **El moment del curs on incorporen la reflexió sobre variants dialectals (en el cas que ho facen)** és generalment a l'àrea de català, tot i que algunes docents mencionen que ho fan simplement quan es dona l'ocasió, i una docent menciona que ho fa a l'àrea de medi social i cultural.

A les enquestes, es qüestiona, llavors, si **es treballa l'estàndard com a única forma correcta o es compara amb la resta de varietats** al qual dotze docents responen que comparen amb altres varietats i dos que treballen com a única forma correcta l'estàndard. També se'ls demana que puntuin **el grau en què**

consideren que el seu alumnat aprèn a escriure en la variant tortosina l'1 al 5, les respostes són variades: el nombre més repetit de l'escala és el 3 (cinc vots), seguit del 2 i el 5 (tres vots cadascun), després aniria l'1 (dos vots) i, finalment, aniria el 4 (un docent). Com es

De l'1 al 5, en quin grau consideres que l'alumnat aprèn a escriure en la variant tortosina? (Usant "este/a", verbs del subjuntiu com "face" en lloc de "fa...re" en lloc de "tenir", "naïxer", paraules pròpies...)
14 respostes

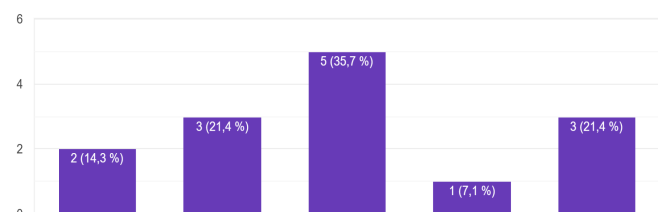

Figura 2. Gràfica representativa del nivell de competència escrita en tortosí de l'alumnat segons els mestres de cicle superior de Tortosa.

De l'1 al 5, en quin grau consideres que l'alumnat aprèn lèxic de la varietat local? ("carlota", "primontó", "debades", "raïl"...)
14 respostes

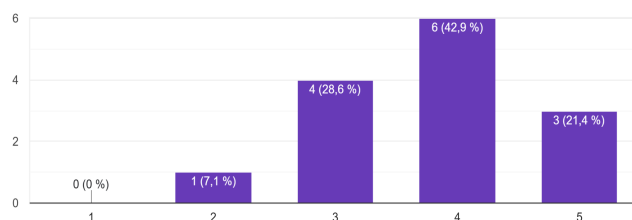

Figura 3. Gràfica representativa del grau d'aprenentatge del lèxic tortosí per part dels alumnes.

pot veure a la Figura 2, les respostes es decanten més cap a un grau baix que un alt. A la pregunta on es demana que puntuin **el grau en què consideren que l'alumnat aprèn lèxic de la varietat local**, però, la forma de la gràfica (Figura 3) canvia

completament: sol hi ha una docent que

considera que se situaria per davall de la meitat. Les altres docents, en canvi, els situen majoritàriament al 4 (8 vots), seguit del 3 (quatre vots) i el 5 (tres vots). Ningú els situa al nivell més baix, que seria l'1, per la qual cosa es dona a entendre que l'alumnat coneix,

almenys alguns termes lèxics del dialecte local, inclosos els que no parlen català com a llengua materna.

L'enquesta continua demanant que les mestres responguen **si han rebut formació sobre com tractar la variant dialectal a l'aula**, i sol una docent (7,1%) diu que sí, mentre les tretze restants (92,9%) responen que no. Quan es demana que **valoren la seua formació inicial respecte a la gestió de la variació dialectal**, sis docents (42,9%) responen que la creuen poc suficient, sis docents (42,9%) que la creuen poc adequada i dos (14,3%) que és inexistent (Figura 4).

Com valoren la teua formació inicial respecte a la gestió de la variació dialectal?
14 respostes

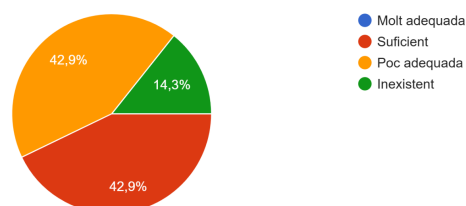

Figura 4. Gràfica representativa de la valoració de la formació quant a gestió de les varietats dialectals del professorat

Quant a l'origen del material que usen a

classe, nou mestres responen que són una mescla de propis i d'editorials, tres que són propis i

De l'1 al 5, en quin grau creus que els materials que feu servir tenen en compte el tortosí?
14 respostes

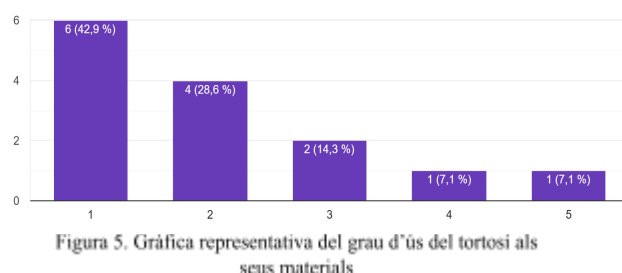

Figura 5. Gràfica representativa del grau d'ús del tortosí als seus materials

dos que són fets per les editorials. És a dir, que més de tres quarts de les enquestades usen material propi a l'aula (tot i que una gran part el combina amb material fet per editorials). Tot això, **puntuen el grau (de l'1 al 5) en què els**

seus materials tenen en compte el tortosí

molt baix (Figura 6): sis mestres ho puntuen amb un 1, quatre amb un 2, dos amb un 3 i el 4 i el 5 sol són votats per una mestra cadascun. Deu mestres diuen que tampoc **tenen cap llibre a l'aula en tortosí**, dos mestres diuen que en tenen pocs (no especifiquen), dos que en tenen un en total i un concreta que en té tres.

Tenint en compte l'**alumnat que ha après el català a l'escola**, és a dir, que

no parla el català com a llengua materna, se'ls demana que responguen **quina forma usen més a l'hora de parlar**

(Figura 6) i entre les quatre opcions: la meitat (set docents) afirmen que la varietat

Quant a competència oral de l'alumnat que ha après català a l'escola, quin a forma usen més a l'hora de parlar?
14 respostes

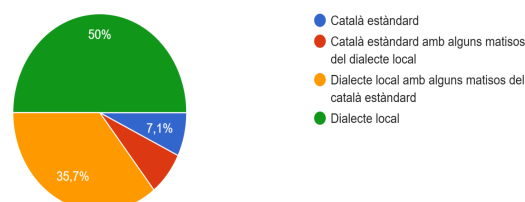

Figura 6. Gràfica representativa de la competència oral de l'alumnat en tortosí

local, cinc que la varietat local amb alguns matisos del català estàndard, un que el català

estàndard amb matisos locals i un que usen el català estàndard. Quan es pregunta sobre la **competència escrita**, però, les respostes canvien (Figura 7): cinc mestres responen que els

I quant a competència escrita?
14 respostes

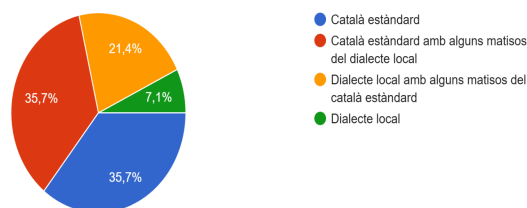

Figura 7. Gràfica representativa de la competència escrita de l'alumnat en tortosí

xiquets que aprenen català a l'escola escriuen en el català estàndard, cinc altres responen que en el català estàndard, però amb alguns matisos dialectals, tres afirmen que en el dialecte local amb alguns matisos de l'estàndard i un que escriuen més sovint en el dialecte local.

Finalment, se'ls demana **quins dilemes o dubtes els planteja treballar la varietat dialectal a l'aula**. Algunes de les respostes obtingudes són:

“Que en sortir fora de Tortosa no li acceptaran (Enquestada n. 14)”.

“Em planteja pocs dubtes, ara bé, sempre et queda el cuquet de si és normatiu el lèxic o la morfosintaxi que utilitzes. S'agriria que hi hagués més material didàctic i llibres o textos escrits en tortosí. (Enquestada n. 4)”.

“De vegades dubto si és correcte o no utilitzar la varietat dialectal. (Enquestada n. 2)”.

“Com enfocar les sessions i també tenir materials a l'abast (Enquestada n. 9)”.

6.1.3. Resultats de l'enquesta realitzada als i les directores de les escoles de Tortosa

En esta enquesta han participat sis directores de diferents centres educatius de primària a Tortosa.

L'enquesta s'inicia preguntant sobre si **la varietat dialectal pròpia (tortosí) es té en compte en el seu projecte lingüístic de centre**, a la qual cinc directores (83,3%) responen que sí, i una que no (16,7%). Continua demanant saber, **de l'1 al 5, fins a quin punt consideren rellevant treballar la variació dialectal amb l'alumnat**, 1 sent poc rellevant i 5 molt rellevant. Les respostes se situen totes per dalt del 3: amb quatre directores (66,7%) que ho considerarien un 4 i dos directores (33,3%) que ho consideren molt rellevant, és a dir, un 5. Amb relació a això, **es qüestiona si en el seu centre s'han fet activitats o projectes relacionats amb el dialecte local en els darrers dos anys**, al qual tres directores (50%) responen que no i tres (50%) que sí, però puntualment.

A l'enquesta també es pregunta sobre el **percentatge de professorat que parla el dialecte**

Quin percentatge del professorat parla el dialecte tortosí?
6 respostes

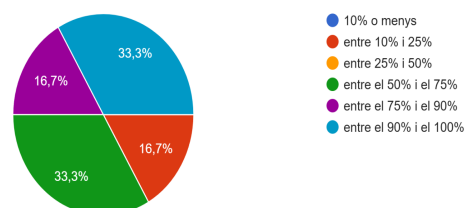

Figura 8. Gràfica representativa del percentatge de docents que parlen en tortosí als centres

tortosí al seu centre (Figura 8), al que dos directores situen entre el 90 i 100%, unes altres dos entre el 50 i el 75%, una directora entre el 75 i el 90% i, finalment, una altra ho situa entre el 10 i 25% al seu centre. A partir d'esta qüestió, es demana que indiquen el **grau d'interès que mostra l'equip docent**

per la inclusió de la varietat dialectal a l'aula en una escala de l'1 al 5, una meitat de les directores (50%) el situen al 3 i l'altra (50%) al 4, donant a entendre que es mostra interès. Tot i això, quan se'ls pregunta sobre **la formació, recursos o orientacions sobre com tractar la variació dialectal que el centre rep**, únicament una (16,7%) especifica que en reben, però puntualment, mentre les cinc restants (83,3%) afirmen que no en reben.

Quan es pregunta sobre si creuen que **el currículum actual facilita o dificulta el treball de la variació dialectal a l'aula**, responen generalment que no ho facilita, amb una resposta que destaca entre les altres:

"Crec que el currículum ni ho facilita ni ho dificulta. Són més els materials (llibres de text, lectures...) els que minoritzen els dialectes ja que utilitzen l'estàndard. Per això cal que des dels centres aprofitem la flexibilitat del currículum per adaptar o crear materials amb lèxic propi, que ajudi a diferenciar les varietats dialectals dels barbarismes (Enquestada n. 3)"

Quant a **les diferències entre mestres pel que fa a com aborden la varietat dialectal del català que han pogut observar**, destaquen que les docents fan les classes en el seu propi dialecte, però que, tot i això, han pogut observar a algunes mestres es queden amb el que hi ha als llibres i utilitzen "poma" o "mirall" en lloc de "maçana" o "espill".

En els centres dels directors entrevistats no s'ha **plantejat iniciatives des de la direcció o l'equip de coordinació lingüística per visibilitzar el dialecte local a la primària**, a excepció d'una, on hi ha hagut alguns docents que s'han format en usos lingüístics en l'àmbit educatiu o en immersió lingüística (que ofereixen des del centre de recursos) i han fet la tramesa al claustre per tal de conscienciar el professorat sobre la importància del català com a llengua vehicular, i del propi lèxic com a element d'enriquiment lingüístic.

Finalment, **els aspectes o limitacions que creuen que dificulten la inclusió efectiva de la varietat dialectal en el funcionament del centre principal** són el mateix que dificulta la immersió en català, que és estar en contacte amb una llengua tan estesa com el castellà i també ensenyar un “tipus de llengua” que després no és la que els alumnes es troben en l'estàndard.

Abans de passar a la següent secció, s'ha de destacar que, tot i que les enquestes estan escrites en el dialecte tortosí (seguint les normes del català estàndard, però) i parlen del tortosí en sí, **cap de les respostes redactades per les docents i per les direccions dels centres han tingut en compte la variació local** a l'hora d'escriure-les.

6. 2. Interpretació i discussió dels resultats

Els resultats obtinguts en esta recerca permeten analitzar fins a quin punt el sistema educatiu català reconeix i aplica de manera efectiva la variació dialectal en l'ensenyament. Les dades obtingudes a través de l'anàlisi del currículum i de les enquestes mostren una distància significativa entre la normativa oficial i la pràctica docent quotidiana.

En primer lloc, és important destacar que el Decret 175/2022, que regula el currículum de l'educació bàsica a Catalunya, inclou explícitament la variació dialectal dins dels criteris d'avaluació de la competència específica 1 de llengua catalana. Concretament, estableix que l'alumnat ha de ser capaç d'“identificar les diferents llengües de l'entorn, inclosa la llengua de signes, i les seues **variants dialectals**”. Esta prescripció és significativa perquè representa un reconeixement formal de la diversitat lingüística interna. Tanmateix, tal com assenyalen Flors-Mas et al. (2021), el simple fet d'incloure una menció no garanteix una aplicació efectiva si no va acompanyada de formació, materials i orientacions pedagògiques concretes.

En esta línia, Rubio (2024) ja apuntava que el model curricular vigent tendeix a presentar una visió homogeneïtzada de la llengua catalana, deixant de banda les varietats territorials com el tortosí. Els resultats corroboren esta tendència: només una docent de les 14 enquestades considera útils les orientacions curriculars actuals per a treballar la variació dialectal, mentre que el 92,9% les considera insuficients. Esta percepció reflecteix clarament la manca d'acompanyament institucional en este àmbit.

Tot i això, el 100% de les mestres enquestades afirmen usar la varietat dialectal local a l'aula, i també sentir-s'hi còmodes. Esta dada pot semblar positiva, però cal matisar-la, ja que, per exemple, una docent afirma que no sap si és correcte o no usar la varietat a l'aula. Este testimoni mostra que, tot i l'ús, hi ha dubtes no resolts que apunten a una manca de criteris clars. Tal com assenyalen Snell (2013) i Driessen (2005), l'absència de formació i orientacions pot portar el professorat a corregir o silenciar la varietat local, fins i tot de manera inconscient. En este estudi, només un docent afirma haver rebut formació específica sobre variació dialectal, xifra que reforça la necessitat d'incorporar este contingut als programes de formació inicial i contínua.

Una dada significativa és la percepció que tenen els docents sobre com viu l'alumnat la seua manera de parlar. Una de les participants apunta que creu que hi ha vegades que els i les alumnes senten que parlen malament i que creuen que el correcte és parlar com apareix als llibres de text o als mitjans, és a dir en català estàndard oriental. Estes percepcions coincideixen amb el que exposen Yiakoumetti (2007) i Cioè-Peña (2022): quan l'escola valida només l'estàndard, pot transmetre a l'alumnat que la seua forma de parlar no és prou vàlida, la qual cosa afecta directament la seua identitat lingüística i autoestima.

Tot i que les mestres fan servir la varietat tortosina de manera espontània, només tres docents afirmen haver fet activitats específiques sobre la variació dialectal. A més, el 64,3% afirma incorporar-ne continguts de forma molt ocasional. Estes dades evidencien una manca de sistematització, una situació que també s'explica per la falta de materials didàctics adaptats: deu dels catorze docents no tenen cap conte en tortosí a l'aula, i la majoria valoren amb un 1 o un 2 sobre 5 el grau en què els materials usats tenen en compte el dialecte local.

Pel que fa a les direccions dels centres, les dades revelen una voluntat positiva, però escassa acció. Només una direcció afirma haver rebut recursos o orientacions sobre com treballar la varietat dialectal, i només en aquell centre s'ha impulsat formacions específiques o iniciatives vinculades al lèxic propi. Esta manca d'accions sistemàtiques des de les direccions contrasta amb l'interès expressat pels equips docents, i apunta a una manca de lideratge institucional en este àmbit. Això coincideix amb les observacions de Flors-Mas et al. (2021), que alerten que la diversitat lingüística sovint depèn exclusivament de la sensibilitat dels docents individuals i no de les decisions de centre o polítiques educatives clares.

Pel que fa als aprenentatges lingüístics dels alumnes, es constata que, segons el professorat, els alumnes nouvinguts parlen més sovint en la varietat local que no pas en estàndard, però quan s'avalua la competència escrita, la balança s'inclina cap a l'estàndard. Això pot ser un reflex dels coneixements de les tutores sobre el seu propi dialecte, ja que, com han mencionat a les enquestes totes se senten còmodes usant-lo a classe, però com s'ha vist a les respostes redactades, cap d'elles en fa ús a l'hora d'escriure. Esta distinció entre oralitat i escriptura reforça el model que Pradilla (2001) i Perea (2007) critiquen: una escola que continua privilegiant l'estàndard com a normal escrita mentre tolera (sense legitimar) les varietats en l'àmbit oral.

Finalment, la pregunta oberta sobre els dubtes o dilemes associats al treball dialectal és reveladora. La majoria de respostes apunten a la inseguretat sobre la correcció, la manca de materials i la por que l'ús del dialecte reste legitimitat a l'alumnat fora del seu territori. Esta por és, també, una expressió del que Branchadell (2023) i Vila i Moreno (2009) denuncien: que, sense un canvi institucional real, la pluralitat lingüística continua subordinada a un model centralitzador.

En conclusió, este treball posa en evidència que, tot i la voluntat i l'ús espontani del dialecte per part del professorat, el sistema educatiu no ofereix les condicions necessàries per a garantir una inclusió efectiva de la variació dialectal. Tal com defensaven Galindo i Solé i Vila i Moreno (2009), cal superar el reconeixement simbòlic i avançar cap a una inclusió real que valore totes les formes de la llengua com a patrimoni viu i pedagògicament útil.

6. 3. Implicacions educatives

Els resultats d'esta recerca mostren que, tot i que la variació dialectal apareix recollida de manera explícita al currículum oficial (Decret 175/2022), la seua aplicació real a les aules de cicle superior de primària és limitada i desigual. Les pràctiques docents sovint parteixen de la voluntat individual del mestre o mestra, però manquen de sistematització, materials i formació específica. Este fet comporta que l'alumnat sovint no rebi una educació lingüística que valore realment la seua manera de parlar, i això pot impactar en la seua autoestima lingüística i percepció del català com a llengua pròpia.

Per a garantir una educació més inclusiva i arrelada al territori, és necessari que l'escola assumeixi un paper actiu en la visibilització i valoració pedagògica de la variació dialectal.

En este sentit, es proposen les següents pautes i orientacions per al treball educatiu del dialecte a les aules de primària:

Pautes d'actuació a l'aula:

- Incorporar activitats específiques sobre la diversitat dialectal dins l'àrea de llengua catalana, aprofitant els criteris d'avaluació existents, com el 1.1, que permet treballar les varietats pròpies de l'entorn.
- Promoure la consciència del repertori lingüístic de l'alumnat, mitjançant activitats com entrevistes a membres de la comunitat local o la recerca de paraules dialectals usades al seu entorn.
- Treballar de manera explícita els prejudicis lingüístics, aprofitant contextos d'actualitat, exemples dels mitjans o comparacions amb altres llengües, per a fomentar una actitud oberta i respectuosa.
- Usar lectures i materials en la varietat dialectal local, especialment textos narratius, orals o audiovisuals, que mostren el català tal com es parla al territori. Este recurs pot ajudar a reforçar la legitimitat de la variant pròpia.
- Comparar dialectes de forma crítica i lúdica, mitjançant jocs, adaptacions de textos o col·laboracions amb escoles d'altres zones dialectals de Catalunya. Això pot ampliar la competència lingüística i reforçar la identitat local dins una visió global.

Propostes a nivell de centre:

- Incloure la varietat dialectal pròpia dins el projecte lingüístic de centre, reconeixent el seu valor patrimonial i pedagògic, i establint línies d'actuació comunes entre cicles.
- Fomentar la creació de materials didàctics propis adaptats a la varietat local, o bé la revisió crítica dels llibres de text per a complementar-los amb continguts dialectals.
- Afavorir espais de formació específica per al professorat, tant inicial com permanent, sobre la gestió de la diversitat dialectal i sobre com transformar el dialecte en recurs i no en obstacle.
- Impulsar col·laboracions amb entitats culturals locals, associacions de dinamització lingüística o mitjans de comunicació del territori, per a reforçar la vinculació entre escola i entorn.

7. Conclusions

7. 1. Conclusions generals

L'estudi dut a terme demostra l'assoliment dels objectius planejats, ja que la investigació ha permès analitzar el tractament de la variació dialectal al currículum oficial de primària i contrastar-lo amb la pràctica docent real a les escoles de Tortosa.

En primer lloc, s'ha pogut constatar que el currículum de llengua catalana recull la diversitat dialectal com a part dels criteris d'avaluació, però esta inclusió és més simbòlica que operativa, ja que no es tradueix en orientacions clares ni en una transversalitat real a l'aula. El currículum, per tant, obre la porta a la variació, però delega totalment la seua aplicació a la iniciativa del professorat.

En segon lloc, l'estudi ha permès identificar que el professorat de cycle superior a les escoles de Tortosa usa el dialecte local a l'aula i el valora com a recurs pedagògic, però ho fa de manera puntual i no sistematitzada, sovint a causa de la manca de formació específica i de materials didàctics adaptats. Esta situació posa en evidència un desajust entre el que proposa el currículum i la realitat a les pràctiques educatives.

En tercer lloc, s'ha evidenciat que encara hi ha una percepció implícita de jerarquia entre les varietats del català, fet que es reflecteix en les respostes de la percepció de l'alumnat cap a la varietat local i que s'evidencia quan les respostes a les enquestes, tot i estar adreçades a una comunitat lingüística no central, han estat majoritàriament redactades en català estàndard oriental. Això pot apuntar a una interiorització social segons la qual l'estàndard central és la varietat legítima per als contextos formals.

Este treball, doncs, aporta elements per a repensar el paper de la variació dialectal a l'educació i reivindica la necessitat d'un compromís institucional més clar amb la normalització de totes les varietats de la llengua catalana, especialment en entorns escolars on conviuen amb força.

7. 2. Objectius assolits i limitacions

Els objectius plantejats en este treball de fi de grau han estat els següents:

1. Analitzar com es tracta la variació dialectal al currículum oficial d'educació primària a Catalunya.
2. Explorar les pràctiques docents en relació amb la varietat dialectal local a les aules de cicle superior de primària de diversos centres de Tortosa.
3. Contrastar la presència de la variació dialectal en el currículum oficial amb les pràctiques i percepcions docents a les aules de cicle superior de Tortosa

Tots tres objectius han estat assolits de manera satisfactòria:

En relació amb el primer objectiu, l'anàlisi detallada del Decret 175/2022 ha permès identificar les mencions explícites i implícites a la diversitat dialectal, tant en la formulació de les competències com en els criteris d'avaluació. També s'ha fet una codificació temàtica per a categoritzar estes presències i valorar la seua aplicació.

Pel que fa al segon objectiu, s'han obtingut dades rellevants a partir de les enquestes dirigides al professorat i a les direccions dels centres. Estes dades han permès descriure les pràctiques lingüístiques reals i detectar dificultats i estratègies que els docents empren respecte al dialecte tortosí.

Finalment, el tercer objectiu s'ha pogut dur a terme mitjançant la comparació entre les prescripcions curriculars i els resultats obtinguts a l'aula, posant en relleu una distància clara entre discurs i realitat educativa.

Les limitacions a l'hora de dur a terme el treball han sigut diverses:

Al principi hi havia molts problemes per a concretar els objectius, ja que el que es plantejava era massa ampli per a un TFG, per tant, es va haver de concretar amb l'ajuda de la tutora. Un dels objectius va haver de canviar-se, ja que s'havia plantejat analitzar els materials didàctics que les mestres usaven, però no va ser possible. Després es va haver de canviar i, tot i que al principi s'hagués acordat fer entrevistes a quatre centres, al final estes entrevistes van passar a ser enquestes. Finalment, la limitació de la majoria de treballs així també és la capacitat de posar-se en contacte amb els centres, ja que tot i que envies correu, molts cops o no el veuen o no consideren que tinguen prou temps per a respondre les enquestes.

7. 3. Futures línies de recerca

Les noves línies de recerca que proposaria per a seguir amb el meu treball serien les següents:

1. Anàlisi dels materials didàctics utilitzats a les escoles de les Terres de l'Ebre quant al tractament de la variació dialectal. Esta línia permetria complementar l'estudi actual aprofundint en la representació (o absència) de les varietats dialectals als llibres de text, lectures, fitxes o recursos digitals.
2. Estudi comparatiu entre diferents zones dialectals de Catalunya sobre la percepció i ús de la varietat local a l'escola. Un estudi d'este tipus permetria establir paral·lelismes i diferències entre el cas del tortosí i altres dialectes catalans.
3. Investigació sobre la formació inicial i permanent del professorat en relació amb la diversitat dialectal. Esta línia ajudaria a detectar buits en la preparació docent i a proposar estratègies de millora.

7. 4. Reflexió personal sobre la meua experiència en realitzar el TFG

Este projecte va començar amb el plantejament del tema, que tenia claríssim que volia que estigués relacionat amb el tortosí des del primer dia. La complicació va ser plantejar quina part volia estudiar i quins objectius volia aconseguir. Per sort, després de fer una primera recerca dels estudis que usaria per a fer el marc teòric i atendre una tutoria individual amb la meua tutora, vaig poder definir el problema que volia tractar i els objectius que voldria assolir. Tot i que al principi em resultava un repte concretar el focus del treball, este procés m'ha ajudat a entendre la importància de formular un objectiu clar, rellevant i viable dins els límits d'un TFG.

A continuació, tocava emmarcar teòricament el problema. Tot i les dificultats al principi perquè no era capaç de trobar articles de revistes aprovades pels requisits del treball que parlessen del que jo buscava concretament, he après a localitzar, llegir críticament i connectar aportacions d'autors i estudis previs, cosa que m'ha ajudat no només a contextualitzar el meu tema, sinó també a generar una mirada crítica sobre la realitat educativa que m'envolta. També he entès el valor de citar fonts rigoroses i contrastades per donar solidesa a l'argumentació.

A l'hora de dissenyar la metodologia, també he comptat amb l'ajut de la meua tutora, que ha sabut guiar-me i indicar-me què em feia falta perquè l'estudi pogués arribar a assolir els objectius marcats. Va suposar un canvi respecte al plantejament inicial, ja que vaig haver de substituir les entrevistes previstes per enquestes, però este fet em va permetre experimentar amb una metodologia de caràcter mixt i aprendre a estructurar qüestionaris que combinessin dades quantitatives i qualitatives.

Organitzar i interpretar els resultats ha sigut, en la meua opinió, la part més exhaustiva del treball, sobretot a l'hora de mesclar la interpretació dels resultats amb el marc teòric prèviament establert. Tot i això, ha estat la més satisfactòria perquè abans de fer-la sentia que el meu treball no era prou coherent i mentre la feia i la reflexionava crec que les idees del treball han anat posant-se al lloc correcte.

L'elaboració de les conclusions m'ha ajudat a sintetitzar els resultats, valorar la contribució del treball i identificar possibles línies futures de recerca. També ha estat una oportunitat per a adonar-me de fins on he arribat i quines qüestions encara quedarien per aprofundir.

Redactar l'informe final ha estat una tasca exigent a nivell organitzatiu i lingüístic. He après a estructurar el text amb coherència, cuidar el llenguatge i revisar-lo amb mirada crítica. Igualment, les tutories han estat molt útils per contrastar idees, resoldre dubtes i millorar el procés.

8. Referències bibliogràfiques

Blundon, E. (2016). *Diverging from Standard Language Ideologies: Preserving Non-standard Dialects in the Classroom*. University of British Columbia.

https://cjslpa.ca/files/2016_CJSLPA_Vol_40/No_03/CJSLPA_2016_Vol_40_No_3_Blundon_218-231.pdf

Branchadell, A. (2023). Education in a regional or minority language: The case of Catalan in Spain. *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, 79, 227–243.

<https://doi.org/10.58992/rld.i79.2023.3937>

Cioè-Peña, M. (2022). *Linguistic variation and linguistic inclusion in the US educational context*. ResearchGate. <https://www.researchgate.net/publication/373181140>

Crinson, J., & Williamson, J. (2004). Students' attitudes towards dialect use in the classroom. *Educational Studies*, 30(3), 301–312. <https://doi.org/10.1080/09500780408666876>

Driessen, G. (2005). Ethnicity, forms of capital, and educational achievement. *International Review of Education*, 51, 305–319. <https://doi.org/10.1080/07908310508668747>

Flors-Mas, A., Sorolla, N., Pradilla, M. À., & Vila, F. X. (2021). The recent evolution of L1 in Catalonia: Between minoritization and language maintenance. *Language Problems and Language Planning*, 45(2), 123–145.

https://www.researchgate.net/publication/353275577_The_recent_evolution_of_first_languages_in_Catalonia_Between_minoritization_and_language_maintenance

Galindo i Solé, M., & Vila i Moreno, F. X. (2009). Factors explaining informal linguistic usage among Catalan schoolchildren: Initial language, social networks, competence and vehicular language for teaching. *Noves SL. Revista de Sociolingüística*, 9, 1–15.

<http://hdl.handle.net/2445/153083>

Generalitat de Catalunya. (2022). *Decret 175/2022, de 27 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica*. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 8779. <https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/primaria/curriculum-175-2022/>

- Juan Rubio, A. D. (2024). Inclusion of pronunciation in English textbooks for Primary Education: A mixed-methods study. *Profesorado, Revista de Currículum y Formación del Profesorado*, 28(3). <https://doi.org/10.30827/profesorado.v28i3.29542>
- Perea, M.-P. (2007). La dedialectalització del català. *Caplletra*, 43, 11–36. <https://doi.org/10.1515/DIALECT.2007.006>
- Pradilla, M. À. (2001). Política lingüística i varietats territorials del català. *Revista de Llengua i Dret*, 35, 27–52. <https://revistes.eapc.gencat.cat/index.php/rld/article/download/2401/n56-pradilla-ca.pdf/3433>
- Sabando Rojas, D. S., Puigdemívol Aguadé, I., & Torrado Fonseca, M. (2021). Inclusive education and academic performance in Catalan public schools. *International Journal of Inclusive Education*. <https://doi.org/10.1080/13603116.2021.1879954>
- Schoonmaker-Gates, E. (2017). Regional Variation in the Language Classroom and Beyond. *Foreign Language Annals*, 50(2), 337–349. <https://doi.org/10.1111/flan.12243>
- Siguan, M. (1989). *Llengües i escoles: les llengües de l'ensenyament a l'Estat espanyol*. Barcelona: ICE – Universitat de Barcelona / Horsori.
- Snell, J. (2013). Dialect, interaction and class positioning at school: From deficit to difference to repertoire. *Language and Education*, 27(2), 110–128. <https://doi.org/10.1080/09500782.2012.760584>
- Snell, J., & Andrews, R. (2016). To what extent does a regional dialect and accent impact on the development of reading and writing skills? *Cambridge Journal of Education*, 46(3), 297–313. <https://doi.org/10.1080/01434632.2020.1774595>
- Vallejo, C., & Tonioli, V. (2023). Exploring the linguistic and cultural identities of transnational background children in Catalonia, Spain. *ResearchGate*. <https://www.researchgate.net/publication/329068433>
- Vila i Moreno, F. X., & Galindo i Solé, M. (2009). Factors explaining informal linguistic usage among Catalan schoolchildren. *Noves SL, Revista de Sociolingüística*. https://www.gencat.cat/llengua/noves/noves/hm09hivern/docs/a_Galindo_vila.pdf

Yiakoumetti, A. (2007). Choice of classroom language in bidialectal communities: To include or to exclude the dialect? *Cambridge Journal of Education*, 37(1), 51–66.
<https://doi.org/10.1080/03057640601179046>

9. Annexos

Annex 1: Taula de l'anàlisi del currículum a partir de la codificació temàtica.....	33
Annex 2: Enquesta enviada al professorat.....	34
Annex 3: Enquesta enviada a les direccions dels centres.....	39

Annex 1: Taula de l'anàlisi del currículum a partir de la codificació temàtica

Fragment del currículum	Secció / Àrea	Categoria temàtica
<i>“Les àrees lingüístiques inclouen deu competències específiques: el reconeixement de la diversitat lingüística i dialectal de Catalunya, Espanya i el món, per afavorir actituds que ajudin a apreciar la diversitat cultural...”</i>	Introducció general de l'àrea de llengua catalana	Reconeixement ideològic i actitudinal de la variació dialectal
<i>“1.1 Identificar les diferents llengües de l'entorn, inclosa la llengua de signes, i les seves variants dialectals, a través de la descripció i interpretació de les característiques fonamentals de les del seu entorn geogràfic, així com alguns trets dels dialectes i llengües familiars de l'alumnat.”</i>	Criteris d'avaluació – Competència específica 1	Reconeixement i avaluació explícita de la variació dialectal local
<i>“Presa de consciència de la biografia lingüística personal i del mapa lingüístic de l'entorn geogràfic, de forma autònoma.”</i>	Sabers – Tercer cicle – Les llengües i els seus parlants	Reconeixement de la diversitat lingüística local i identitat lingüística (sense especificació dialectal)
<i>“Explicació de la diversitat lingüística i cultural del món com a valor i eina d'aprenentatge.”</i>	Sabers – Tercer cicle – Les llengües i els seus parlants	Educació lingüística intercultural / perspectiva valorativa de la diversitat (sense especificació dialectal)
<i>“Posada en pràctica d'estratègies d'identificació de prejudicis i estereotips lingüístics i cerca de solucions en comunicacions orals, escrites i multimodals.”</i>	Sabers – Tercer cicle – Les llengües i els seus parlants	Educació crítica en actituds lingüístiques (sense especificació dialectal)

Annex 2: Enquesta enviada al professorat

Enquesta als/a les docents sobre la inclusió de l'educació dialectal a les aules

Estàs a punt de participar en una enquesta vinculada a un Treball Final de Grau (TFG) del grau en Educació Primària de la Universitat de Barcelona.

L'objectiu d'este estudi és recollir informació sobre les pràctiques i percepcions del professorat de cicle superior en relació amb la inclusió de la variació dialectal local a l'aula. També s'analitza fins a quin punt estes pràctiques responen a les orientacions recollides al currículum oficial de llengua catalana.

La participació és **completament voluntària** i les respostes seran tractades de manera **confidencial**. En cap cas s'identificaran persones participants. Es demana que s'indiqui el nom del centre on es treballa, però només s'utilitzarà amb finalitats de contextualització general, i mai per a associar respostes concretes a una escola o persona de forma individual.

Pots abandonar l'enquesta en qualsevol moment, i les dades recollides s'utilitzaran **exclusivament amb finalitats acadèmiques**.

De quin centre formes part? *

La vostra resposta

Fins a quin punt et sembla rellevant tractar la variació dialectal a l'aula? *

	1	2	3	4	5	
poc rellevant	☐	☐	☐	☐	☐	molt rellevant

Coneixes si el currículum parla de les variants dialectals? *

- ☐ Sí
- ☐ No

Creus que les indicacions del currículum són suficients per a promoure que hi hagi una presència d'educació dialectal a l'aula? *

☐ Sí

☐ No

De l'1 al 5, puntua com valors les orientacions del currículum quant a l'educació dialectal. *

	1	2	3	4	5	
gens útils	☐	☐	☐	☐	☐	molt útils

Uses la varietat local (tortosí) a l'aula? *

☐ Sí

☐ No

Et sents còmode/a treballant amb la varietat local? *

☐ Sí

☐ No

Heu parlat a classe de com es parla el català a Tortosa respecte a altres llocs de Catalunya? *

☐ Sí

☐ No

Com creus que percep l'alumnat la seua manera de parlar en relació amb la varietat que apareix als llibres o als mitjans? *

La vostra resposta

Has fet mai activitats específiques per a parlar de les variants dialectals? *

☐ Sí

☐ No

Quant sovint incorpores continguts relacionats amb el dialecte local? *

	1	2	3	4	5	
mai	☐	☐	☐	☐	☐	molt sovint

Pots posar exemples? *

La vostra resposta

En quin moment del curs (si és el cas) incorpores la reflexió sobre varietats dialectals? Ho integres en alguna àrea o projecte concret? *

La vostra resposta

Es treballa l'estàndard com a única forma correcta, o es compara amb altres varietats? *

- ☐ Treballem l'estàndard com a única forma correcta
- ☐ Comparem amb altres varietats

De l'1 al 5, en quin grau consideres que l'alumnat aprèn a escriure en la variant tortosina? (Usant "este/a", verbs del subjuntiu com "face" en lloc de "faci", "tindre" en lloc de "tenir", "nàixer", paraules pròpies...) *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

De l'1 al 5, en quin grau consideres que l'alumnat aprèn lèxic de la varietat local? *
("carlota", "primentó", "debades", "rail"...)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Has rebut formació sobre com tractar la variació dialectal a l'aula? *

- ☐ Sí
- ☐ No

Com valores la teua formació inicial respecte a la gestió de la variació dialectal? *

- ☐ Molt adequada
- ☐ Suficient
- ☐ Poc adequada
- ☐ Inexistent

Els materials que feu servir són fets per editorials o propis? *

- ☐ Fets per editorials
- ☐ Propis
- ☐ Mescla dels dos

De l'1 al 5, en quin grau creus que els materials que feu servir tenen en compte el tortosí? *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Quants llibres tens a l'aula en tortosí? *

La vostra resposta

Quant a competència oral de l'alumnat que ha après català a l'escola, quin a forma usen més a l'hora de parlar? *

- ☐ Català estàndard
- ☐ Català estàndard amb alguns matisos del dialecte local
- ☐ Dialecte local amb alguns matisos del català estàndard
- ☐ Dialecte local

I quant a competència escrita? *

- ☐ Català estàndard
- ☐ Català estàndard amb alguns matisos del dialecte local
- ☐ Dialecte local amb alguns matisos del català estàndard
- ☐ Dialecte local

Quins dilemes o dubtes et planteja, si és que ho fa, treballar la varietat dialectal a l'aula? *

La vostra resposta

Altres comentaris o reflexions que vulgues afegir sobre la relació entre llengua, escola i varietat dialectal.

La vostra resposta

Envia

Esborra el formulari

No enviïs mai contrasenyes a través de Formularis de Google.

Google no ha creat ni aprovat aquest contingut. - [Condicions del Servei](#) - [Política de privadesa](#)

Aquest formulari sembla sospitós? [Informe](#)

Google Formularis

link: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdRVpHQM52szwBHesJ1hPI-1wWeoP73xRrj_ouUEjWYJ0mlbw/viewform?usp=dialog

Annex 3: Enquesta enviada a les direccions dels centres

Enquesta als/a les directors/es sobre la inclusió de l'educació dialectal a les aules

Estàs a punt de participar en una enquesta vinculada a un Treball Final de Grau (TFG) del grau en Educació Primària a la Universitat de Barcelona.

L'objectiu del treball és analitzar si la varietat dialectal tortosina és present i reconeguda dins dels projectes, pràctiques i orientacions educatives dels centres escolars de Tortosa. Esta informació servirà per a contrastar la realitat educativa amb allò que estableix el currículum oficial.

Se't demanarà que **indiques a quin centre treballes**, però esta informació només s'utilitzarà per contextualitzar les respostes, **sense identificar persones ni associar opinions concretes a escoles determinades**.

La participació és **voluntària** i les dades seran tractades amb **estricta confidencialitat**, d'acord amb la normativa vigent de protecció de dades i ètica en recerca.

De quin centre formes part? *

La vostra resposta

La varietat dialectal pròpia (tortosí) es té en compte en el vostre projecte lingüístic de centre? *

☐ Sí

☐ No

Fins a quin punt considereu rellevant treballar la variació dialectal amb l'alumnat? *

	1	2	3	4	5	
gens rellevant	☐	☐	☐	☐	☐	molt rellevant

En el vostre centre, s'han fet activitats o projectes relacionats amb el dialecte local en els darrers dos anys? *

- ☐ Sí, sovint
- ☐ Sí, de manera puntual
- ☐ No
- ☐ No ho sé/No consta

Fins a quin punt el professorat mostra interès per la inclusió de la varietat dialectal a l'aula? *

	1	2	3	4	5	
cap interès	☐	☐	☐	☐	☐	Molt interès

Quin percentatge del professorat parla el dialecte tortosí? *

- ☐ 10% o menys
- ☐ entre 10% i 25%
- ☐ entre 25% i 50%
- ☐ entre el 50% i el 75%
- ☐ entre el 75% i el 90%
- ☐ entre el 90% i el 100%

El centre rep formació, recursos o orientacions sobre com tractar la variació dialectal? *

- ☐ Sí, regularment
- ☐ Sí, puntualment
- ☐ No

En quina mesura creieu que el currículum actual facilita o dificulta el treball de la variació dialectal a l'aula? *

La vostra resposta

Heu observat diferències entre mestres pel que fa a com aborden la varietat dialectal del català a classe? Quines? *

La vostra resposta

S'han plantejat iniciatives des de la direcció o l'equip de coordinació lingüística per visibilitzar el dialecte local? *

La vostra resposta

Quins aspectes o limitacions creieu que dificulten la inclusió efectiva de la varietat dialectal en el funcionament del centre? *

La vostra resposta

Altres comentaris o reflexions que vulgueu afegir sobre la relació entre llengua, escola i varietat dialectal.

La vostra resposta

Envia

Esborra el formulari

No envïis mai contrasenyes a través de Formularis de Google.

Google no ha creat ni aprovat aquest contingut. - [Condicions del Servei](#) - [Política de privadesa](#)

Aquest formulari sembla sospitós? [Informe](#)

Google Formularis

link: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc5y0OGBVNpoBMl9rmwx87seYCwV9x_9cs6yiOj3GQZjn0i-Q/viewform